

Izjava SSG

Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča je na svoji seji 17. junija 1974 razpravljal o pretekli sezoni in ugotovil, da je gledališče ob enem z izjemnimi kulturnimi nalogami v sklopu slovenske narodnostne skupnosti in Dežele Furlanije - Julijske krajine v celoti izpolnilo tudi svoj umetniški program dela. O tem zgovorno pričajo podatki v zvezi s številom predstav in odzivom občinstva, kakor tudi laskave ocene tiska, ki je spremljal letošnje sezono. Svoje uspešne predstave je gledališče pokazalo ne samo svojim rednim obiskovalcem na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji, temveč tudi v Celovcu in drugje na Koroškem ter v Jugoslaviji.

Upravni svet je pa žal moral tudi ugotoviti, da je finančno stanje gledališke ustanove tako kritično kot še nikoli. Že dva meseca je bil namreč prisiljen izplačati igralcem in drugemu osebju samo skromne akontacije na plače in ustaviti vsa druga izplačila. Stalnemu slovenskemu gledališču skratka grozi stečaj.

Upravni svet izjavlja, da je v takem položaju onemogočeno vsakršno nadaljnje delo in bo zato prisiljen zapreti gledališče.

S političnim sporazumom in sklepom tržaškega občinskega sveta z dne 19.20. decembra 1968 je bil ustanovljen konzorcij »Stalno slovensko gledališče« in aprila 1972 je tržaški župan umestil prvi upravni svet, katerega sestavljajo Društvo »Slovensko gledališče«, Tržaška občina, Tržaška pokrajina in Dežela Furlanija - Julijska krajina. Subvencije teh krajevnih ustanov so bile tudi v tej sezoni redno izplačane, obljubljena subvencija Ministrstva za turizem in prireditve pa je dosegla komaj 15 milijonov lir (dejansko Ministrstvo ni izplačalo dolžnih subvencij že štiri leta), medtem ko bi morala na osnovi okrožnice Ministrstva za turizem in prireditve za stalna gledališča v Italiji znašati 60 odst. proračuna, ostalih 40 odst. bi morale kriti krajevne ustanove, kot je to primer sorodnega italijanskega Stalnega gledališča za Deželo Furlanijo - Julijsko krajino.

Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča je že večkrat uradno zaprosil, da se gledališču tudi s strani države prizna status stalnosti. Zadnjič je to naredil 16. oktobra 1973, ko je ustrezno vlogo Ministrstvu in vsem odgovornim činiteljem v Rimu posredovalo predsedstvo Dežele Furlanije - Julijske krajine. Odgovora ni bilo.

V sedanjem kritičnem položaju ponavlja Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča zahtevo, da mu Ministrstvo za turizem in prireditve prizna iste pravice kot jih priznava italijanskim stalnim gledališčem in da istočasno krije deficit, ki se je nabral v

Upravni Svet

Stalnega Slovenskega Gledališča
(nadaljevanje na 2. strani)

Manjšine še niso most med narodi

Pred manjšinsko konferenco v Trstu

Vedno spet lahko beremo tako v slovenskem kot v italijanskem in avstrijskem tisku, da so manjšine most med narodi, vendar pa grozi postati tudi to gola fraza, kot toliko drugih, fraza brez pomena ali celo s čisto drugim pomenom od tistega, ki naj bi ga dobesedno imela, če se ne bo menjalo nekaj bistvenega v odnosih med narodnimi manjšinami in večinskimi narodi. Spremenila se bo — ali se že spreminja — v alibi za tiste, ki jim je manjšina dejansko trn v peti.

Ideal je v narodnostnem pogledu nacionalno homogena država, katere meje bi bile začrtane strogo po narodnostnih mejah in torej popolnoma pravično do naroda na tej in oni strani meje, brez »kompensacij« ali vsaj minimalnimi prestopi take meje, dogovorjenimi enakopravno in sporazumno za konferenčno mizo, iz tega ali onega praktičnega vzroka (npr. prometnega, gospodarskega, zaokroženosti ozemlja, naravnih ovir itd.). Ker pa takih popolnoma pravičnih državnih mej skoraj nikoli ni mogoče doseči, ker so meje pač rezultat zapletenih zgodovinskih dogodkov, raztegnjenih v času, bi se morale države čimbolj truditi, da se znajdejo s tem dejstvom in da postopajo z manjšinami na svojem ozemlju ne kot s kakim »tujkom«, tujim telesom, boleče zasajenim v lastno narodno in državno telo; ne kot s kakim večnim »krivcem«, krivim tega, da ni iste narodnosti in jezika kot večinski narod in da ne spada k isti kulturni in politični tradiciji, ampak kot s skupnostjo, ki je ostala brez lastne krivde zunaj države svojega matičnega naroda, vključena v drugo državo, in ki je potrebna zato človeškega in političnega obzira. Poleg tega da ima tudi neodrekljivo pravico do svojega obstoja in uspevanja kakor vsak živ organizem. Samo v takem primeru bi lahko bile narodne manjšine most med državnimi narodi.

Dogaja pa se ravno obratno: države ravnaajo z narodnimi manjšinami kakor z večnimi političnimi osumljenci, kot z ljudmi, ki so — dobesedno potrebni policijskega nadzorstva. Na žalost govorimo iz izkušenj naše lastne narodne manjšine, ne le pod fašizmom, ampak tudi v poveljni Italiji z republikansko in demokratično ureditvijo. Pod izgovorom, da veljajo zakoni za vse enako, se odreka manjšinam zastopstvo v parlamentu, če niso dovolj številne ali politično enotne ter zavedne, da bi si mogle izvoliti lastnega predstavnika. S tem pa se dejansko godi manjšini krivica, ker sploh ni zastopana v parlamentu razen od poslancev večinskega naroda. Iz »pravičnosti« do večine se torej dela krivica manjšini, medtem ko bi resnična pravičnost zahtevala, da bi bile

manjšine zastopane v parlamentu neglede na svoje število (razen če gre za res nezumno število oseb), kot posebna narodna skupnost.

Denar, ki ga plačujejo državi davkoplačevalci manjšine, upravljajo vedno samo organi večine in ta denar gre skoro vedno samo za gospodarske, socialne in kulturne potrebe večine. Kričeč primer je denar naše manjšine, ki bo šel za financiranje italijanskih strank, celo tistih, ki so zaklete sovražnice naše manjšine, kot npr. misovci, medtem ko ne bo dobila Slovenska skupnost kot politična stranka velikega dela naše manjšine, nobenih finančnih sredstev od države za svoje delovanje. Samo naivnež si lahko predstavlja, da so pri formulaciji zakona o financiranju strank pozabili, da obstajajo tudi stranke narodnih manjšin, kot je naša, ki niso zastopane v parlamentu. In če bi bili hoteli, bi bili lahko določili določeno kvoto tudi za take stranke. Če tega niso storili, si moramo to nujno razlagati kot zlohotno dejanje nasproti manjšinam in posebno nasproti naši manjšini. In tega niso krivi samo misovci, ampak demokratične stranke vladne večine in KPI, ki hlinijo vsaj od časa do časa dobrohotnost do naše manjšine, posebno kadar si obetajo njene glasove.

Cilj držav, pa naj bodo diktature ali demokracije, je nasproti manjšinam vedno isti: čimprejšnja asimilacija. Le metode so različne, pa tudi ne vedno in povsod. Kot primer bi lahko navedli Slovensko Benečijo in Koroško, kjer se dogajajo stvari, ki bi bile vredne vsake diktature: preganjanje kulturne dejavnosti, odrekanje prostorov zanjo, atentati, nasilno odstranjevanje napisnih tabel, fizični napadi, oviranje gospodarske dejavnosti itd.

Ni čudno, če manjšine niso zadovoljne in jih tlači občutek nesvobode in neenakopravnosti, občutek, ki zna izbruhniti kdaj v odkrit ali prikrit odpor. Zato naj bi ne ponavljali tjavendan, da so manjšine most med narodi. Zaenkrat je to, žal, še res samo prazna fraza.

Zaradi izredno težkega položaja našega gledališča, ki mu Ministrstvo za turizem in prireditve noče priznati ustreznega juridičnega statusa, vabijo člani in uprava Stalnega slovenskega gledališča vso slovensko javnost na protestno zborovanje v torek 2. julija 1974 ob 19.30 v Kulturnem domu v Trstu.

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 30. junija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Glasba na kitaro. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Veliki bedaki«. Napisal A. Marodič. RO. Režija: Miro Opelt. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Grozdje in trta«. Radijska drama, napisal L. Machado, prevedla Marija Ravnik. S SG v Trstu. Režija: Mario Uršič. 16.55 Nedeljski koncert. Mendelssohn-Bartholdy: Sen kresne noči, suite. 17.45 Gianni Safred igra na elektronski sintetizator. 18.00 Sport in glasba. 19.00 Glasba iz filmov. 19.30 Sodobni zvoki. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.20 Pesmi za vse.

:: PONEDELJEK, 1. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05-9.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Album Čajkovskega. Simfonija »Zimsko sanjarjenje«. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Tolminski upor v dokumentih goriškega arhiva (1) - Pianist Aci Bertonec. Hrabroslav Volarič: Pozdrav iz daljave; Risto Savin: Šest klavirskih skladb; Josip Ipavec: Skercc - Grbčevi zapisi ljudskih pesmi - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba v noč.

:: TOREK, 2. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05-9.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra na pihala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. Trio Beaux Arts. 19.00 Poje Riccardo Battilana. 19.10 Šaljive zgodbe Fortunata Mikuletiča »Sv. Ivon vseh odvetnikov patron«. 19.20 Za najmlajše: »Tisoč in ena noč: Pravljica o ribiču in duhu«. Prevedel Vladimir Kralj, dramaturgija: Jožko Lukeš. Radijski oder. 20.00 Sport. 20.35 Giuseppe Verdi: Falstaff, opera. 22.55 Jutrišnji spored.

:: SREDA, 3. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05-9.05 jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Sopranistka Gloria Paulizza, pianist Ennio Silvestri. 18.45 Glasbeni utrinki. 19.10 Higijena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Francesco Cristofoli. Sodeluje violinist Cristiano Rossi. V odmoru (21.15) Za vaš knjižno polico. 22.15 Pesmi brez besed.

:: ČETRTEK, 4. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05-9.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 V ljudskem tonu. Benja min Britten: Štiri britanske ljudske pesmi. Maurice Ravel: Španska rapsodija. 19.10 Svetovni popotniki (1): Jurij Trunk: »Potovanje po Jutrovem« (Franc Jeza). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 »Ivan Va siljevič«. Drama, napisal Mihail Bulgakov, prevedel Vinko Beličič. RO. Režija: Jože Peterlin. 22.15 Oddih ob glasbi.

:: PETEK, 5. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Violinist Franco Gulli. 19.00 Poje Oto Festner. 19.10 Na počitnice. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. Vodi Nino Verchi. 21.50 V plesnem koraku.

:: SOBOTA, 6. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Guido Pipolo: Koncert v enem stavku za flavto in godala. Komorni orkester »Ferruccio Busoni«. 18.55 Glasbeni zlepljenka. 19.10 Mala enciklopedija dovtipov. 19.25 Zborovsko petje. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Iz življenja naših skladateljev: Jacobus Gallus«. Radijska igra, napisal Miroslav Košuta. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.30 Vaše popevke. 22.30 15 minut s Pinom Calvijem.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorn urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Izjava SSG

(Nadaljevanje s 1. strani)

zadnjih petih letih prav zaradi kršenja obvez s strani države.

Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča utemeljuje to svojo zahtevo tudi z mednarodno obvezo, ki izhaja iz člena 4 točke b Posebnega statuta Londonske spomenice o soglasju, ki določa: »Prosvetne, kulturne, družbene in športne organizacije obeh skupin bodo lahko svobodno delovale v skladu z veljavnimi zakoni. Takšne organizacije bodo deležne enakega ravnanja kakor ustrezne organizacije na zadevnih področjih zlasti glede uporabe javnih poslopj, radia in pomoči iz javnih sredstev (...)«.

Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča se ponovno obrača na krajevne ustanove in Deželo, da odločno pokrenejo skupno akcijo pri osrednjih oblasteh v Rimu, ki naj končno Stalnemu slovenskemu gledališču zagotovijo status »stalnosti« z vsemi ustreznimi finančnimi poldedicami. Istočasno se Upravni svet obrača na krajevne ustanove in Deželo, da mu pomagajo prebroditi vsaj najhujše oblike krize na osnovi zagotovil iz lanskega oktobra.

Upravni svet Stalnega slovenskega gledališča končno poziva vso slovensko javnost in vse politične sile, ki se sklicujejo na ustavo, da podpro njegove upravičene zahteve v želji, da bo gledališče še nadalje lahko

vršilo svoje zgodovinsko poslanstvo v korist slovenske narodnostne skupnosti in splošnega kulturnega bogastva naše dežele.

Titov obisk v Nemčiji

Jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito je trenutno na obisku v Bonnu, kjer ima pogovore s kanclerjem Schmidtom, ki je nasledil Willyja Brandta, in s predsednikom Heinemannom ter z drugimi nemškimi državniki. Odnosi med Nemško zvezno republiko in Jugoslavijo so zelo dobri, je bilo ugotovljeno pri teh pogovorih. V Nemčiji dela kakega pol milijona jugoslovanskih delavcev in delavk, posebno v industriji, gradbeništvu in v gostinstvu, v Jugoslavijo prihaja na milijone nemških turistov, ki prinesejo precej deviz, in dobro napreduje tudi sodelovanje jugoslovanskih in nemških podjetij na jugoslovanskih tleh.

Pri dosedanjih pogovorih so govorili razen o odnosih med obema državama največ o evropski varnosti, ki Tita posebno skrbi, zlasti v zvezi z ženevsko konferenco o varnosti in sodelovanju v Evropi.

V zvezi z obiskom jugoslovanskega predsednika Josipa Broza - Tita v Zahodni Nemčiji pa poročajo, da bo dala Zahodna Nemčija Jugoslaviji znatno posojilo v markah.

Mihec in Jakec se menita, kaj bo z nami

— Jejes, jejes, Jakec moj ljubi, kaj bo z nami!?

— Ja, tudi mene me skrbi. Vlada je jn ni, povsod atentati jn štrajki, junija mesca sam mres, draginja

zmiram večja ke dnar ni vreden neč. Jn ob'ubavajo še hujše. Se čudno, de trava vselih rase...

— Kej tisto. Tisto ni vse neč. Ma tašna sramota!

— A, sm zastopu. E dragi Mihec, prou mi ni slo, de be govoru od tega, ke mi je strašno težko pr srci. Jemam nutre ku an gropo...

— Jakec, ne stoj mi pravet! Znaš, de sm se u prvem momentu prou jokau!

— Ti verjem. Kej ne bi! Sej se je jokau tudi Valcareggi jn drugi jegrauci. Bogi mi, kej smo učakali!

— Jn premisli, de smo šli na tu svetovno prvenstvo ku ani izmed favoritov! Ke — ne za reč — ma naša reprezentanza je bla zmiram...

— Zmiram prou ne. Zatu ke če se spouneš — pred uasmimi leti so nam jeh našteli prfina nekšni koreanci, ke jeh ta bot nikjer ni. Videš, vre tabat be mogle zastopet...

— Znaš, jest rečem, de ta glavni faler je biu, ke so naši jegrauci preveč stari. Balon je za mlade. Ma forte mlade. Take ukuli dvajsti let. Jn jegrauci, jn posebno še organizatorji jn trenerji be mogli tu zastopet, kadar spraulajo vkep državno reprezentan-

co. Ke na igrišči je treba tekat. Jn tisti ke bol teče, tisti jema balon.

— Ma tudi prprauli so se bol na lahko. Ke ano škvadro ne spraveš vkep od danes do jutre. Ano škvadro, de jema strategijo, de si znajo aden družmi dajat balo, tle je treba delat. Zato ke je treba premislet, de tudi drugi se prpraulajo jn — ku se je vidlo — dosti bol sistematično. Pr nas pej vse taku: na lahko.

— Kepej! Sej pole ni čudno, de tudi ministri jemajo vse na lahko. Ma zastran nogometa pej ne bi smeli taku. Vidi, ke ta šport je ana resna stvar, ke jo narod forte čute. Samo videt s kašnim interesam ledje tu gledajo.

— Ne stoj mi pravet! U bari, kamer hodem jest, pestijo prfina trešete, kadar je partida. Ne boš najdu ti anga, de be jegrau na karte, kadar dajejo po televižjoni kašno tekmo. Prfina mize vzamejo proč, postavejo kandrege u vrste koker u čine. Kašenkrat je toko ledi, de ne moreš nanka nutre. Zatu pej pravem, de be tašne reči organizatorji mogli vzet bol resno. Jn ne delat dišpacerje celmi narodi. Ke tu vrže dol moralo, gre na živce jn pole ni čudno, če je tolko bolaneh.

— Ja, Jakec moj, jest ti rečem, de me je tu strašno przadelo. Kej mi mari draginja jn slabo vreme jn štrajki. Vidi, jest ti rečem, de be rad plačau benzino ne štirideset ma osemdeset lir bol drago, samo, de be bli Poljake potoukli.

— Tudi jest, Mihec, tudi jest. Ma ne stoj si jamat preveč k srci, ke žiuljenje teče naprej. Pejmo rajše tle dol na an kvartin!

— Ja, ma črnega.

Mašniški jubilej Dušana Jakomina

Gospod Dušan Jakomin iz škedenjske fаре obhaja te dni srebrni jubilej kot mašnik — 25-letnico mašniškega posvečenja. Med dolgoletno kaplansko službo v Skeđnju je opravil veliko delo tako na cerkvenem kot na kulturnem področju, ker je daleč znan tudi po svoji prosvetni in kulturni dejavnosti, posebno pa po delu s pevskimi zbori in na področju narodopisja, saj je pred nedavnim priredil v škedenjski prosvetni dvorani »Jakob Ukmar« razstavo starega kmečkenga in gospodinjskega orodja ter pripravil ljudi do tega, da znajo ceniti in varovati take priče naše stare ljudske kulture. Vedno je tudi pripravljen pomagati vsem, ki se znajdejo v stiski. Se veliko uspešnih let tako na duhovniškem kot na kulturnem področju mu želijo njegovi prijatelji, in uredništvo N. L.

—o—
Stirje avstrijski vojaki Združenih narodov na Golanu so bili ubiti od pozabljene mine.

Solženicin je pesimist glede Nixonovega obiska v Moskvi

Pisatelj Aleksander Solženicin, ki živi zdaj v izgnanstvu, je izjavil v intervjuju za neko ameriško televizijsko omrežje, da je pesimist glede novega ameriško - sovjetskega vrhunškega sestanka v Moskvi. Po njegovem ni bil ameriški predsednik Nixon še nikoli v tako šibkem položaju kot zdaj, zato ne bo mogel ničesar važnega doseči od Sovjetske zveze. Sovjeti se ne držijo niti prejšnjih pogodb. Tako kršijo pogodbo o zahodnem Berlinu in pogodbo o omejitvi atomske oborožitve. Rekel je tudi, da po njegovem proces pomirjenja med Sovjetsko zvezo in Zahodom ni izboljšal stanja tistih, ki živijo v Sovjetski zvezi. Stvari se celo še slabšajo, je dejal.

Znanstvenik Saharov, znan kot bojevnik za svobodo v Sovjetski zvezi, pa je naslovil odprto pismo Nixonu in Brežnjevju, v ka-

terem ju poziva, naj razpravljata o vprašanju svobode v Sovjetski zvezi. Pismo je poslal tudi zahodnim časnikařem v Moskvi. Saharov zahteva zlasti, naj razpravljata Nixon in Brežnjev o naslednjih temah: o pravici do izselitve iz Sovjetske zveze in o vrnitvi; o svobodi miselnosti in vere; o izpustitvi političnih jetnikov; o prenehanju preganjanja zaradi drugačnega političnega in verskega mišljenja in o preganjanju tistih, ki hočejo zapustiti Sovjetsko zvezo. Saharov zahteva tudi mednarodno nadzorstvo nad ječami in koncentracijskimi taborišči po vsem svetu. V pismu navaja imena 83 »pogumnih in odličnih« jetnikov v Sovjetski zvezi, med njimi generala Grigorenka, zgodovinarja Amalrika in bivšega Solženicinovega sodelavca Gabriela Superfina.

Posebno pismo je pisal Saharov Brežnjevju in v njem prosi milosti za Valentina Moroza, ki je bil obsojen na dolgoletno ječo in je že dve leti zaprt, ker je napisal knjigo o svoji prejšnji obsodbi.

V sredo se je zvedelo, da so Sovjeti izpustili generala Grigorenka (ki je kriv, da se je zavzemal za zatirani tatarski narod) in to gotovo v zvezi z Nixonovim obiskom.

MED MLADIMI

Pogovor s Sonjo Urbanc iz Kanade

Te dni je na obisku v Trstu mlada kanadska Slovenka, 20-letna Sonja Urbanc. Obiskala je tudi svojo staro mamo v Ljubljani. Sonja govori slovensko, kakor da bi hodila v slovenske šole — celo mnogo lepšo in čistejšo slovenščino, kot jo navadno slišimo iz ust naših mladih — in je zavedna Slovenka.

V Torontu je obiskovala kanadske šole s poukom v angleščini. Izkoristili smo priložnost in ji zastavili nekaj vprašanj, da bi lahko tudi naši mladi bralci izvedeli kaj o življenju mlade generacije naših izseljencev in posebno, da bi spoznali, kaj mislijo mladi Slovenci in Slovenke v tujini o slovenstvu, o domovini svojih staršev, o novi domovini in o življenju na splošno.

Sonja, kako se počutiš pri nas v Trstu? Ti je morda dolgčas, ko si prišla sama čez ocean?

Moram reči, da sem se zares uživala tukaj v Trstu — predvsem zaradi prijetne družbe. Četudi je bilo v glavnem slabo vreme, smo me »Openke« vedno imele nekaj v načrtu.

Ni mi dolgčas, ker nisem niti imela priložnosti, da bi na to pomislila. Pisma zadostujejo, da ne ostanem čisto odtrgana od domačih.

Kakšen občutek ti povzroča življenje v Evropi in posebno pri nas in v Sloveniji? V čem vidiš razliko od kanadskega življenja?

V čem vidiš glavno razliko med življenjem v Kanadi in pri nas v Sloveniji?

Prizadela me je sledeče glede varnosti in obzirnosti do posameznega človeka. Na prehodih so pešci v večji nevarnosti kot pri nas. Celu pri

semaforjih v Ljubljani morajo pešci gledati, da pridejo z nenavadno brzino čez cesto; luči se tako hitro menjajo.

Pri nas imajo v vsakem slučaju pešci prednost. Na prehodih je dovolj, da stegnejo roko — avti se ustavijo.

Poleg tega sem še opazila, da ni na kopalniških nobenih »Lifeguardov« — (ki prevzamejo odgovornost, ako je potrebno nekoga rešiti). Ali se ne zavedajo, da je voda v bistvu nevarna?

Kje se bolje počutiš, v Trstu ali v Ljubljani?

Najboljše se počutim v Trstu, zaradi družbe, katero sem prvič spoznala v Ukvah.

Kako da tako dobro govoriš slovensko?

Govorim slovensko, ker sta se ata in mama za to zanimala in se potrudila, da vse svoje otroke naučita govoriti slovensko. Večkrat sem tudi imela možnost, da obiščem babico v Ljubljani.

Katere jezike še znaš poleg sovensčine in angleščine?

Več ali manj govorim poleg angleščine še nemško in francosko. Sedaj na univerzi sem se začela učiti ruščino. Kako sem srečna, da znam slovensko.

Si hodila morda v kako zasebno, farno slovensko šolo v Torontu?

Tri leta sem hodila v farno slovensko šolo.

Kakšne so razmere v kanadskih srednjih šolah? Ali veliko zveste o ostalem svetu? Se zanimata za ostali svet, za Evropo?

V kanadskih srednjih šolah si lahko izbirajo predmete. Poleg zgodovine (nadaljevanje od prejšnjega leta) imajo tudi »world politics« in »world religions«. Diskutirajo — povezano s programom — tudi o današnjih problemih. Razisku-

(Dalje na 8. strani)

Po srečanju v Rimu

Kot smo poročali v prejšnji številki naše ga lista je bilo konec preteklega tedna v Rimu srečanje predstavnikov tiste skupine kristjanov, ki so se pri nedavnem referendumu opredelili za svobodo vesti, se zavzemali za »Ne« in se tako postavili proti navdilu CEI (italijanske škofovske konference). Za ta rimski sestanek je vladalo veliko zanimanje zlasti političnih in vatikanskih krogov. Nihče ni mogel namreč predvidevati, v katero smer se bo razvijala diskusija in kakšni bodo njihovi sklepi. Zbralo se je okrog 400 predstavnikov iz skoraj vseh italijanskih pokrajin in vsakdo je prinesel na srečanje izkušnje in poglede svoje krajevne skupnosti. Že zato je razumljivo, da je bila diskusija precej raznolika in živahna. Prisotni časnikaři in predstavniki nekaterih političnih strank so iz tega razumeli težnjo po ustanavljanju nove krščanske stranke, namen, ki ga zborovalci niso imeli ne prej in ne potem, saj je v programu teh skupin ravno obratna težnja. Na srečanju pa sta prišli do izraza dve možni izbiri za prihodnost. Nekateri so zagovarjali nujnost, da se skupine teh kristjanov še naprej zavzemajo za socialne pravice toda preko verske obnove in cerkvenih struktur, drugi pa so zagovarjali nujnost neposrednega angažiranja kristjanov pri reševanju socialnih in političnih problemov. Prof. Raniero la Valle, ki je imel uvodno poročilo je ob koncu predlagal, da bi o teh razlikah razpravljali na bazi in da bi se predstavniki ponovno srečali proti koncu leta za formulacijo enotnega gibanja. V Trstu bo baje kongres kristjanov na to temo sredi prihodnjega septembra. O tem pa bomo svoje bravce še podrobneje seznanili.

S TRŽAŠKEGA

Brez gledališča?

Stalno slovensko gledališče v Trstu je v hudi nevarnosti. V izjavi, ki jo je vodstvo gledališča izročilo časnikarjem prejšnji teden na tiskovni konferenci je rečeno dobesedno: »Upravni svet izjavlja, da je v takem položaju onemogočeno vsakršno nadalnje delo in bo zato prisiljen zapreti gledališče.« V kakšnem obupnem položaju se je torej znašlo slovensko gledališče v Trstu, da mu grozi zapora?

Povdariti je treba, da je gledališki ansambel v celoti izpeljal sezono 1973-74, kot jo je v začetku napovedalo gledališko vodstvo. Na sporedu je bila vrsta predstav v Kulturnem domu v Trstu, nato vrsta gostovanj tujih gledališč, vrsta gostovanj tržaškega gledališča v sosednjih krajih in pokrajinah, tako na Koroškem, Goriškem in pa v večjih krajih Primorske. Zlasti pa gre omeniti zelo uspelo turnejo po Jugoslaviji od Ljubljane do Beograda in Skopja. Kljub vsemu temu izredno bogatemu udejstvovanju, ki je nujno povezano z mnogimi tudi osebnimi žrtvami, pa je upravni svet gledališča skušal obdržati tekoče stroške na precej nizki ravni. Izdatki so iz leta v leto rasli, medtem kot so dohodki od abonmajev ostali slej ko prej na simbolični ravni. Prispevek odgovornega ministrstva je od začetnih petih milijonov narasel le na sedanjih 15 in še od teh je država v zamudi z izplačilom. Vsa situacija pa se je zdaj močno zaostrila zaradi vladnega sklepa, da v državi zaustavi kredite. Uprava Slovenskega stalnega gledališča zaradi pomanjkanja denarja že tri mesece ne more redno plačevati svojih igravcev, ki so prejel ne nekaj predujmov. Odtod torej klic na pomoč za ohranitev slovenskega gledališča pri življenju.

Iz zgoraj napisanega bi zgedalo, da je celoten problem SSG finančnega značaja in tako je tudi mnenje nekaterih italijanskih političnih in gledaliških krogov. Velika ekonomska kriza, ki je v zadnjih mesecih prizadela Italijo, se kaže tudi na gledališkem področju in ekonomsko stanje vseh italijanskih gledališč je v brezupnem stanju. Italijansko stalno gledališče v Trstu ima baje stotine milijonov pasiva in podobna je situacija po drugih italijanskih mestih. Problem slovenskega gledališča v Trstu se bo reševal — tako pravijo — skupno z ostalimi gledališči. Ravnatelj stalnega slovenskega gledališča dr. Filibert Benedetič pa je drugačnega mnenja. »Res je da smo v hudi stiski zaradi pomanjkanja denarja, toda razlika med nami in sorodnimi italijanskimi gledališkimi hišami, je v tem, da imajo one že obljubljeni denarna nakazila in je le vprašanje časa kdaj jim bo to izplačano. Medtem pa smo mi toliko na slabšem, ker moramo šele prositi za podporo in to ni prav nič rečeno, da nam jo bo država tudi dodelila. Na slabšem smo zato, ker nam na državni ravni ni priznan status stalnega gledališča. Odgovorno ministrstvo nas ima še danes za posebno gledališko skupino: »Compagnia straordinaria«.

Saj drugače ne more biti — odgovarjajo v Rimu — ko pa ima Trst že svoje Stalno gledališče, zakon pa predvideva za vsako večje mesto le po eno stalno gledališko hišo. Tudi glede tega ugovora ima dr. Benedetič svoje pomisleke, »saj ne gre za gledališkega dvojčka. Slovensko gledališče v Trstu ima specifičen pomen in svojo posebno nalogo. Naše gledališče je gledališče neke etnične skupnosti, ki se ob njem kulturno bogati. Taka ustanova služi kot izreden po-

srednik za kulturno izmenjavo na meji med dvema narodoma. To je delo, ki ga naše gledališče tudi v polni meri opravlja. Kdor tega ne razume, pomeni da ni doumel vloge in pomena kulturnih izmenjav med narodi ali pa da je v slabi veri. V obeh primerih je bila naša dolžnost, da smo opozorili tukajšnjo in jugoslovansko javnost na hude težave, ki dušijo naš bodoči razvoj.«

Predstavniki SSG so bili že v začetku letošnje sezone pri deželnih odbornikih Del Masu in Coloniju, da bi ju opozorili na resno situacijo gledališča in na nevarnost stečaja. Prosili so za deželno pomoč pri kritju primanjkljaja v proračunu. Dosegli pa so le predujme iz deželne podpore za prihodnje leto. Ob koncu sezone se je zaradi neurejenih razmer Upravni svet obrnil še na celotno slovensko in italijansko javnost. Po že omenjeni tiskovni konferenci je slovenski in italijanski dnevni in periodični tisk z velikim povdankom omenil težave te slovenske kulturne ustanove. Še večji odmev pa je apel vodstva našega gledališča doživel v jugoslovanskem tisku po tiskovnih konferencah v Beogradu, kjer je SSG gostovalo z De Filippovo komedijo »Božič pri Cupiellovih«. Deležni smo bili izredne pozornosti s strani vseh največjih jugoslovanskih dnevnikov, pravi dr. Benedetič. »Redko kakšno gledališče je deležno tako obširnega in tako pozitivnega poročanja. Razveselila nas je seveda tudi vsesplošna pohvala umetniškega nivoja našega igranja. Omeniti pa je treba, da smo bili deležni tudi posebne politične pozornosti. To se nam zdi toliko bolj pomembno, ker se nam večkrat v Rimu omenjali, da je za ureditev statusa našega gledališča pristojno italijansko zunanje ministrstvo. V tem smislu se je izjasnil tudi glavni ravnatelj italijanskih dramskih gledališč De Biase. Mi pa smo mnenja, da imamo v demokratični državi vsi državljani enake pravice in zato morajo imeti politične oblasti do SSG isti odnos kot do ostalih gledališč s to opombo, da smo kot gledališče etnične skupnosti potrebni še posebne pažnje in posebne zaščite.«

Toda zaenkrat našemu gledališču kaže bolj slabo. Že dejstvo, da zaključujejo letošnjo sezono v tako hudi finančni stiski, bo imelo svoje negativne posledice na začetek prihodnje sezone. Namesto, da bi zdaj mirno sestavljali program za naprej, ne morejo niti zaključiti obračuna pretekle sezone. Tako se zaustavlja celoten v mehanizem gledališkega dela in resnično je v nevarnosti normalen začetek prihodnje sezone. Poleg tega pa ostaja pereče vprašanje plač gledališkemu osebju. To sta zadostna razloga, da si v prihodnjih dneh lahko pričakujemo primerne sindikalne akcije gledališkega kolektiva, ki bo tudi iskal podpore pri italijanskih kolegih in pri jugoslovanskem društvu dramskih umetnikov. Že v teh dneh pa slišimo o protestih delavskih svetov iz Slovenije, ki se zavzemajo, da bi osrednje italijanske politične oblasti uredile status SSG in s tem preprečile nevarnost zapore gledališča. Ravnatelj slovenskega gledališča se zato obrača na moralno pomoč slovenske javnosti. »Ne morem si namreč predstavljati narodne skupnosti brez gledališča, ali pa nadomestitev gledališke dejavnosti s surogati (koncerti, gostovanja). Tak odnos do manjšine je tudi zato nesprejemljiv, ker bi z isto teorijo jutri bile v nevarnosti naše šole, naše časopise in slovenska radijska postaja. Zato zatrdno upam, da se bo

finansiranje in status našega gledališča kmalu pravilno rešil.«

Z dr. Benedetičem si tudi vsa slovenska javnost želi, da se dosedanji razvoj SSG nemoteno razvija dalje v korist slovenske etnične skupnosti in v korist vedno boljših sosedskih odnosov med sosednjima državama. Če pa se stvari ne spremenijo in ne pride do ureditve v najkrajšem času, bo tak kulturni madež bolj slaba izkaznica za Italijo pri bližnji mednarodni konferenci o manjšinah v našem mestu.

Igor Tuta

—o—

Prejeli smo

Tiskovno sporočilo

V petek, 21. junija je bil v Trstu ustanovljen Slovenski raziskovalni inštitut — SLORI.

Namen inštituta je raziskovati politična, gospodarska, družbena, pravna, kulturna, šolska in druga vprašanja v zvezi s Slovenci v Italiji, njihove povezave z vprašanji države, v kateri živijo z ostalimi narodnostmi skupnostmi, z vprašanji matične države in ostalimi zamejskimi Slovenci.

Inštitut je ustanovilo 25 slovenskih javnih družbenih delavcev iz Tržaške, Goriške in Videmske pokrajine.

Na ustavnem občnem zboru so bili izvoljeni v upravni odbor inštituta prof. Aljoša Volčič, prof. Viljem Černo, dr. Karel Šiškovič, Sergej Lipovec, prof. Miroslav Košuta arh. Mitja Race, dr. Peter Sancin in dr. Vladimir Vremec, v nadzorni odbor pa dr. Angel Kukanja, dr. Stanislav Oblak, inž. Stanislav Renko, za namestnika pa dr. Mirko Primožič in dr. Vito Svetina.

Uredništvo

—o—

Sporazum proti toči

V Cervignano so se v preteklih dneh sestali predstavniki strokovnih organov dežele Furlanije - Julijske krajine in SR Slovenije za boj proti toči. Namen sestanka je bil sporazumeti se pri vzporejanju eksperimentiranja v boju proti toči tako v Sloveniji kot v naši deželi in obenem pripraviti skupen načrt preizkušanja raznih sistemov na mejnem področju. Slovenijo sta zastopala inž. Simčič in inž. Dovšak, oba iz novogoriške občine. Z italijanske strani pa so bili prisotni člani znanstveno-tehnične komisije za (Dalje na 5. strani)

—o—

SOŽALJE

Dne 6. junija je umrl v Friburgu v Švici diplomirani ekonomist gospod Peter Besednjak. Pokojni, ki je bil brat polsanca v rimskem parlamentu, dr. Engelberta Besednjaka, je učakal 77 let starosti.

V Gorici je študiral realko, nato trgovske vede na visoki šoli na Dunaju.

Nameščen je bil na jugoslovanskem poslanstvu na Dunaju, nato v Beogradu.

Po vojni se je preselil v Švico. Bolehal je že več časa.

Rajnemu daj Bog večni pokoj. Vsemu sorodstvu izražamo iskreno sožalje.

Mali oglasi

IŠČEMO UPOKOJENKO oziroma starejšo žensko za pomoč v gospodinjstvu k dvema stari-ma osebama za 4 ure dnevno. Na razpolago soba. Plača po dogovoru.

Naslov ob uradnih urah na upravi našega lista.

Izbruhi arabskega rasizma

Medtem ko se uspešno zaključuje operacija razmika sirskih in izraelskih sil na golanški fronti in so v teku priprave za nadaljevanje mirovnih pogovorov med Izraelci in arabskimi državami v Ženevi, pa se arabske teroristične organizacije ne morejo vdati v dejstvo, da naj bi bil napravljen konec večnemu vojnemu stanju z Izraelom. Samo od take »večne vojne« si obetajo uresničenje svojega cilja — uničenje izraelske države in naroda ter ponovno osvojitve vse Palestine. Zato skušajo motiti posredovanje ameriških državnikov Kissingerja in Nixona ter operacijo razmika sil s terorističnimi akcijami v izraelskih vaseh in mestecih blizu libanonske meje. Njihove akcije pa, kot znano, niso naperjene proti izraelskim vojakom, vojašnicam ali utrdbam ter drugim strateškim napravam, ampak proti civilnemu prebivstvu, posebno proti ženskam in otrokom, s čimer hočejo naravnost simbolično poudariti, da je njihov namen iztrebljenje judovskega naroda v Izraelu.

V ponedeljek ponoči so se trije teroristi, ki so pripluli z gumastim motornim čolnom iz libanonskega kraja Rachidiye, kjer imajo svoje oporišče, naskrivaj izkrkali na obali izraelskega mesteca Naharya. Ker so naleteli na dva starejša pripadnika »Mestne straže« in na nekega časnikarja, so zbežali v neko večstanovanjsko hišo, ubili tam mater in oba njena otroka, desetletno hčerko in petletnega sinčka, ter ranili moža. Pozneje so bili sami ubiti v spopadu z izraelskimi vojaki, ki so izgubili enega moža, več pa je bilo ranjenih. Teroristi so pripadali organizaciji »Al Fatah«, ki jo vodi Yasser Arafat. Ta je dal vsem svojim teroristom ukaz, naj ubijejo pri vpadih v Izrael vsakogar, ki ga bodo srečali.

Sicer pa je očitno, da stojijo za temi teroristi, ljudmi brez prave omike in korenin, možgani, ki so prežeti s fanatičnim rasističnim sovraštvom do Judov in se ne ustavijo

Sporazum

(Nadaljevanje s 4. str.)

boj proti toči prof. Rosini in dr. Vento, prof. Fea s fizikalnega inštituta vsedravnega sveta za raziskave (CNR), predstavnik meteorološke službe vojaškega letalstva kap. Epifani ter strokovnjaki deželnega odborništvaja za kmetijstvo in ustanove za razvoj kmetijstva ERCA. Navzoča sta bila tudi deželni odbornik Tripiani in predsednik ustanove ERSA Lucca.

Srečanje v Cervignanu je sledilo obisku, ki ga je odbornik za kmetijstvo Tripiani opravil v Novi Gorici pri predsedniku občinske skupščine Rudiju Šimacu ter pri ravnatelju vinarske zadruge v Dobrovem inž. Simsiču v letošnjem aprilu. Delegaciji sta podrobno obravnavali načrt, ki so ga izdelali slovenski strokovnjaki in ki predvideva organizacijo obrambe proti toči na celotnem področju Vipavske doline in v Brdih. To obrambo bi bilo moč brez težav razširiti na bližnja področja tostran meje. Ker v Jugoslaviji sledijo ruski metodi obrambe proti toči, bi s tem preizkusili na našem področju dve metodi in ju preverili. Ob koncu srečanja je odbornik Tripiani z velikim zadovoljstvom vzel na znanje sklenitev sporazuma o sodelovanju ter je izrazil željo, naj bi odgovorni vladni organi na obeh straneh meje čimprej pooblastili izvajanje sporazuma.

pred nobenim, še tako gnusnim zločinom. To je seveda že pravi fašistični rasizem in tudi njegove metode spominjajo na metode nemškega rasizma med zadnjo vojno. Toda politični in ozemeljski spori med narodi in rasami ne opravičujejo takih zločinskih metod. Vsekakor je gotovo, da z njimi Arabci ne bodo nič dosegli, Izraelce bodo spravili le še v večji bes in izzivali maščevanje, katerega žrtve so spet nedolžne ženske in otroci v libanonskih vaseh, medtem ko se teroristi skrivajo v varnih brlogih.

Odgovorni arabski državniki, verski krogi, ki imajo močan vpliv, in tudi ostali omikani svet bi morali pritisniti na tiste kroge, ki dajejo potuho, orožje in denar teroristom, da prenehajo s to neodgovorno prakso, ki pomeni izzivanje vsega sveta in lahko ima s časom strašne posledice za vse.

Podpis nove Atlantske karte

V sredo so podpisali predstavniki petnajstih držav Atlantskega pakta na sedežu te obrambne organizacije zahodnih držav v Bruslju »novo atlantsko listino«, ki so jo pre-

Iz Goriške

Odkritje Trinkovega kipa

V nedeljo dopoldne je priredila slovenska nižja šola v Gorici zelo dobro organizirano in prisrčno slavlje, čeprav zaradi pomanjkanja primernih prostorov v bolj skromni obliki.

Šola, ki se imenuje po našem pisatelju in narodnemu buditelju Ivanu Trinku, je odkrila na hodniku v prvem nadstropju njegov doprni kip, ki je mojstrsko delo kiparja Boža Pengova, ki je bil pri slavlju osebno navzoč. Prisotne so bile tudi šolske oblasti, goriški župan z odbornikom Moisejem, vsi naši izvoljeni politični predstavniki, številni profesorji in bivši učenci te šole, poleg kulturnih predstavnikov staršev in dijakov.

Po blagoslovu kipa in ubranem petju šolskega zbora je imela ravnateljica šole gospa Rožica Simčič Lojkova izčrpen in tehten govor v slovenščini in italijanščini. Sledile so recitacije Trinkovih pesmi, govora dijaka in dijakinje o življenju in delu duhovnega zavetnika te šole. Ob koncu je profesor Rado Bednarik, Trinkov osebni znanec in globoki poznavalec njegovega kulturnega stvarjanja podal v prisrčnem govoru podojo in svoje spomine na velikega moža, ki je vse svoje življenje vzgajal, v ljubezni do lastne zemlje in ob pravem sožitju s sosedi, tri rodove pod Matajurjem in ob Nadiških bregovih.

Pevski zbor in oged razstave šolskih del so zaključili slovesnost, pomembno za goriške Slovence in vso našo skupnost.

Udeleženci so se dalj časa ustavili v pogovorih z ravnateljico in profesorji, ki so se požrtvovalno trudili za lepo spominsko prireditev, ki bo trajno zapisana v analih naših šol.

—o—
MATURE

Na goriški slovenski trgovski šoli so se v ponedeljek končali izpiti za malo maturo,

tekli teden sestavili zunanji ministri v Ottawi; o njej so se pogajali skoro eno leto. Italijo sta zastopala Rumor in Moro, Združene države pa Nixon, ki se je ustavil v Bruslju na poti v Moskvo, in Kissinger. Listina naj bi zapečatila nove, boljše odnose med Združenimi državami in Evropo, po dolgih političnih in gospodarskih preklarijah, posebno s petrolejem in z zadnjo izraelsko-arabsko vojno, ko so pustili evropski zavezniki Ameriko na cedilu. Težko pa je verjeti, da bo z novo listino napravljena črta pod te spore, posebno ker je Evropa neenotna in niti sama ne ve, daj hoče glede na svetovno politiko.

—o—

Novi avstrijski predsednik

Socialistični kandidat, dosedanji zunanji minister Rudolf Kirschlager je bil 23. junija izvoljen za novega predsednika avstrijske republike. Zanj je glasovalo 51,7 odstotka volivcev.

Njegov protikandidat, član krščansko-demokratske stranke je prejel 48,3 odstotka glasov.

Novi predsednik je dobil sloves že kot zunanji minister pod kanclerjem Kreyski-jem.

ki jo opravljajo dijaki tretjega letnika.

Izpraševalna komisija je ocenila enajst dijakov. Od teh jih je devet izdelalo, dve dijakinji sta bili zavrjnjeni.

Dijake zadnjih letnikov učiteljskega, liceja in trgovske šole pa že čakajo izpiti zrelostnih ali »velikih« matur. Maturanti prvih dveh zavodov bodo kot doslej polagali izpite pred komisijami v Trstu. Na učiteljsku jim predseduje prof. Martin Jevnikar, na liceju prof. Radovič. Na trgovski šoli v Gorici pa prof. Janko Jež.

Izpiti se bodo začeli s prvo pismeno nalogo 2. julija.

—o—

ZADNJI POZIV

Vpisovanje otrok v prvi razred vseh slovenskih osnovnih šol na Goriškem se zaključijo zadnji dan v tem mesecu. V poštev pridejo otroci rojeni v letu 1968.

Pozivamo slovenske starše naj storijo svojo dolžnost in vpišejo svoje otroke v slovenske šole.

O uspehih na naših šolah se je vsakdo lahko prepričal ob zaključku šolskega leta in tudi pri ogledu razstav, ki so jih priredili šolski otroci pod požrtvovalnim vodstvom učiteljskega osebja na šolah v ulici Croce in Randaccio.

Splošen vtis je bil, da so letos naši šolarji še prekosili lanske vrstnike.

—o—

Z OBCINSKE SEJE

Na zadnji seji goriškega občinskega odbora so sklenili, da bo opravljal posle glavnega občinskega tajnika dosedanji podtajnik dr. Senni. Od ministrstva izbrani zmagovalec na natečaju za tajnika je namreč odklonil premestitev iz Brescie v Gorico.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Posebna številka revije »Most«

Pred kratkim je izšla posebna, 39. in 40. številka revije »Most« in sicer kot »zbornik mednarodnega študijskega srečanja o vodenju naravnih parkov«, ki je bilo novembra lani v Sosljanu. Prinaša namreč vsa predavanja, oziroma referate in posege v diskusijo, z uvodnimi pozdravi vred, vse dvojezično.

Na čelo gradiva je postavljen kratek uvod, v katerem je rečeno med drugim: »Kulturno združenje Most je priredilo 10. novembra 1973 v Sosljanu v devinsko-nabrežinski občini mednarodno študijsko srečanje o vodenju naravnih parkov z namenom, da bi dobili nekaj napotkov in praktičnih smernic za prihodnje zakonske ukrepe pri uresničevanju raznih pobud za zaščito narave in krajine. Napotki naj bi bili pravne značaja in sicer tudi na osnovi tujih izkušenj, zlasti tistih v sosednjih državah; napotki naj bi zadevali predvsem ekonomsko-družbeno plat vprašanja in torej funkcijo naravnih parkov in posredno tudi možnost in način vodenja naravnih parkov, da bi se tako izognili nadaljnjim in pretiranim obremenitvam kmetovalcev in krajevnega prebivalstva; napotki naj bi zadevali tudi upravni in organizacijski ustroj nosilnega organa itd.... Srečanje je prineslo plodne delovne rezultate, kar je razvidno iz nekaterih točk in stališč sklepnega priporočila. Zaradi velikega zanimanja, ki so ga sprožili obravnavani problemi, in z namenom, da bi njihova dokumentarna in informacijska vrednost bila še večja, se je Kulturno združenje Most odločilo, da izda, v sodelovanju z revijo Most, zbornik tega srečanja.«

Za pozdravi predstavnikov združenja Most, devinsko-nabrežinske občine, dežele in tržaške pokrajinske uprave sledijo referati, ki so jih brali prof. Livio Poldini od botaničnega inštituta tržaške univerze, dr. Stane Peterlin od Zavoda za spomeniško varstvo republike Slovenije, inž. Gottfried Haubenberger od Avstrijskega zavoda

za prostorsko načrtovanje na Dunaju, dr. Vladimir Vremec, agronom in krajinski arhitekt v Trstu, prof. Aleš Lokar z ekonomske fakultete urbisne in tržaške univerze, prof. Sergio Bartole, z inštituta javnega prava na pravni fakulteti tržaške univerze, prof. Donatello Serrani z inštituta za pravne študije na ekonomski fakulteti urbisne univerze; sledi še večje število krajših posegov v debato številnih drugih sodelujočih. Tako referati kot debata so osvetlili mnogovrstne in zapletene probleme, ki so v zvezi z urejanjem in vodenjem naravnih parkov — pod tem izrazom je mišljena v tem primeru seveda predvsem zaščita Krasa. Na koncu je objavljeno »Sklepno priporočilo«.

Pozdraviti je, da je bilo gradivo s tistega srečanja objavljeno v zborniku, da je tako pri roki vsakomur, kdor se ukvarja s problemom zaščite narave v obliki naravnih parkov, kar je ne le važen problem, ampak postaja spričo vedno bolj napredujočega okuženja in onesnaženja in glede na nenehno rast mest ter na vse bolj razpleteno gradnjo cestnega omrežja in vsega drugega, kar požira naravo in pokrajino, vsak dan še važnejši in naravnost akuten. Ta zbornik oziroma gradivo pa bi morali vzeti v roke in ga preučevati predvsem najbolj zainteresirani, to je kmetje in drugi prebivalci Krasa.

fj

Vabilo Radia Trst A

Radijska postaja TRST A želi vključiti v radijske sporede, ki so namenjeni mladim poslušavcem, nova izvirna dela domačih avtorjev. Zato vabi slovenske avtorje, ki stalno bivajo v Italiji, da napišejo 15-20 minutne radijske igrice, pravljice ali zgodbe. Dela morajo biti napisana v dramski obliki; v njih morata biti navedeni tudi zvočna in glasbena oprema. Predložiti ali poslati jih je treba do 30. oktobra t.l. v treh tipkanih izvodih na naslov: RAI-Radiotelevisione Italiana, Sede di Trieste, Slovenski dramski odsek, TRST, ulica Fabio Severo 7.

Dela, ki bi po oceni programskega vodstva radijske postaje TRST A prišla v poštev za oddajanje, bo postaja odkupila.

Marlona Branda, ki smo ga videli v ponedeljek zvečer na televiziji v filmu »Kažja koža« z Anno Magnani, so odpeljali v Los Angelesu v bolnišnico zaradi krvavenja v grlu. Bajje mu je prišlo zaradi prehudega bruhanja, ker je jedel na Tahitiju pokvarjeno ribo. Boje pa se tudi kaj hujšega.

Slovensko stalno gledališče v Trstu se je znašlo v hudi finančni stiski, ker ni dobilo obljubljenih prispevkov od države. Slovenska skupnost se je zavzela za to, da država izpolni svoje obveznosti. Kot znano italijanska država ne dopušča take nemarnosti tistim, ki so njej kaj dolžni.

»Nova Mladika« o problemu otrok na Slovenskem

V Trst je prispela te dni s precejšnjo zamudo peta letošnje številka družinske revije »Nova Mladika«, ki jo izdaja Mohorjeva družba v Celju. Vsa številka je posvečena temi »Slovenski otroci«. Seveda ne v romantičnem sentimentalnem smislu, ampak v smislu slovenske populacijske politike in s stališča rasti slovenskega naroda. Otroci so namreč prihodnost vsakega naroda. Kako je torej v tem pogledu z našo narodno prihodnostjo? Kakšna usoda čaka slovenski narod, če jo skušamo uganiti po otrokih, njihovem številu in po skrbi za njihovo vzgojo in blaginjo?

Rafko Lešnik, ki ga že poznamo po njegovih razpravah o populacijski politiki na Slovenskem, je objavil razpravo pod naslovom »Slovenski otroci«, v kateri na podlagi statistik ugotavlja, da je število otrok v Sloveniji v prvem povojnem obdobju naraščalo, po letu 1960 pa je začelo padati. Najvišji odstotek otrok med vsemi prebivalci je bil dosežen leta 1948. Odstotek otrok je začel potem nezadržno upadati in prebivalstvo se povprečno vedno bolj stara. Delež otrok v slovenskem prebivalstvu je padel že od 28,4 odst. na 24,1 odst. Posebno slabo je na Primorskem. Rafko Lešnik ugotavlja: »Razlika v številu šolskih in predšolskih otrok nas opozarja, da se starši, ki si morajo nekje šele ustvarjati nov dom, srečujejo s številnimi problemi in težavami. Vsa skrb za bodoči rod bi morala to povsod upoštevati; najprej seveda v vseh družbenih prizadevanjih in iskanjih rešitev, dodatno pa dovolj ustrezno v Cerkvu, kolikor starši za vzgojo svojih otrok in pripravo na življenje iščejo opore in pomoči tudi v Cerkvu.«

Nepodpisani ginekolog odgovarja na vpraša-

nje, ali se v Sloveniji rodijo zaželeni ali nezaželeni otroci, in piše, da se rodijo le zaželeni otroci. »Tista nosečnica, ki ne želi imeti otroka — splavi. Po popisu prebivalstva v letu 1971 ima povprečno gospodinjstvo v republiki Sloveniji 3,3 družinske člane. Družine s tremi ali več otroki so redko posejane. Kaj je vzrok temu pojavu? Na žalost moram zapisati, da v industrijsko potrošniški družbi otroci niso bogastvo, ampak breme, da smo zelo zanemarili materinstvo in otroško varstvo da je sicer pri nas polovica zaposlenih ženskega spola, vendar najdemo žene z več otroki v poklicih z nižjo kvalifikacijo, ali pa sploh niso zaposlene, kar se odraža v nizki življenjski ravni...«. Omenjeni ginekolog tudi pravi, da nizki rodnosti niso krive ženske, ki so — nasprotno — zelo požrtvovalne, ampak pomanjkanje skrbi in otroškega varstva. Matere, ki delajo, nimajo komu puščati otrok. Kriva je torej celotna družba, ki ne skrbi dovolj za mater in otroka. Poudarja tudi pomen otrok za narodno usodo, rekoč: »Vitalna moč naroda je odvisna od rodnosti in umrljivosti. Vsaka doba rešuje ta problem po svoje. Čas je že, da damo več veljave materinstvu in razbremenimo zaposlene žene.«

Marija Kržič je objavila razpravo »Otrok, njegova pravica je naša sreča«. V njej opozarja na dejstvo, da tujci posvajajo slovenske otroke, med tem ko je domačim posvojiteljem to otežkočeno in morajo čakati deset let, da lahko otroka zakonsko posvojijo. O takih in sorodnih problemih pišejo še razni drugi avtorji. Poleg tega prinaša ta številka »Nove Mladike« še nekaj leposlovja, med drugim pesmi Milene Merlak »Vstop v življenje«

GLEDALIŠKO DELO V GORICI

Slovensko stalno gledališče iz Trsta je imelo v sezoni 1973—74 na Goriškem vrsto dobro uspešnih predstav. V abonmaju jih je bilo sedem, od teh tri z gostovanji iz Celja, Ljubljane in iz Nove Gorice. Skupni obisk je znašal 2980 gledalcev. Poleg teh nastopov je bilo še pet predstav s 562 gledalci, in še štiri mladinske s 1243 obiskovalci.

Prikazujemo ob gospodarski krizi naše gledališke ustanove, da vzbudimo vest in zanimanje vse naše javnosti za to našo kulturno matico,

NOVI ITALIJANSKI DNEVNIK

Pogosto beremo vesti o »umiranju« dnevnikov, zato je vzpodbudna novica, da je začel izhajati v terek v Italiji nov dnevnik. List se imenuje »Il Giornale nuovo«, izhaja pa v Milanu. Izdaja ga družba »Europa di Edizioni S.p.A.«, ki jo sestavljajo časnikiarji Guido Piovene, odgovorni urednik pa prav tako znani časnikiar Indro Montanelli, ki je izdal zadnji čas odlično Zgodovino Italije v mnogih knjigah, zdaj že v drugič tokrat žepni izdaji. V uredniškem odboru je tudi časnikiar in pisatelj Enzo Bettiza. Iz druge številke lista naj navedemo samo duhovit ironičen »vic« pod karikaturjo: »Tri so glavne skrbi v Italiji: lira, l'Iva in Riva.«

Sodobno kmetijstvo

Problem ostankov strupenih protizajedavskih sredstev na rastlinah in posredno v hrani, problem zastrupljanja okolja in živalstva in ogrožanje človekovega zdravja so prav gotovo zelo pomembna vprašanja, katerim kaže vedno znova posvečati našo pozornost. Problemi so izredno zapleteni in je zato primerno, da skušamo svoje poznavanje le-teh dopolnjevati v skladu z najnovejšimi izsledki in spoznanji znanosti in strokovnjakov. Najvažnejše pa je pri tem, da si prizadevamo priti stvarno do dna na objektivni način, ne da bi pri tem begali javnega mnenja.

Zagotavljanje hrane

Nepriustransko obravnavanje problema skuša osvetliti problematiko varstva rastlin iz raznih zornih kotov. Eno najpreprostejših spoznanj, do katerega najprej pridemo, je to, da varstvo rastlin skuša zagotoviti človeku hrano. Nekateri pravijo glede tega, da se rastline lahko same branijo boleznim in škodljivcem. To drži le delno in sicer za samonikle rastline, ne pa za gojene rastline, kot jih srečujemo v današnjem racionalnem kmetijstvu. Ne glede na dejstvo, da gre sodobnemu kmetijstvu za učinkovitost, za konkurenčnost storitev v primerjavi z drugimi gospodarskimi dejavnostmi, je umestno opozoriti, da so tudi takrat, ko ni bilo še razširjeno varstvo rastlin, bili pogosti pojavi škodljivcev (pomislimo na roje kobilic, ki so objedli večkrat rastlinstvo do golega) in primeri rušenja biološkega ravnotežja. Varstvo rastlin je posledica potrebe ne samo zagotovitve hrane, ampak tudi zagotovitve dohodkov tistemu, ki opravlja določeno delo, v tem primeru poljedelcu. Kmetijskih površin je na svetu čedalje manj, ljudi pa vedno več. V takem položaju ni mogoče ekstenzivno kmetijstvo, še zlasti ne, šer so dohodki iz takega kmetijstva premajhni. Intenzivne pagonne rastlinske proizvodnje, kot so vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo itd. pa bi brez varstva rastlin ne omogočale visokih pridelkov, sploh je vprašanje, ali bi lahko obstajale, kajti danes kot danes ni mogoče na široki ravni izvajati spoznanj biološkega zatiranja škodljivcev. V tej smeri bo treba še nekoliko časa in iskanja.

Kmetijske rastline v glavnem niso samonikle

Predvsem je treba pri obravnavanju vprašanja smotrnosti varstva rastlin upoštevati dejstva, da je večina kmetijskih rastlin od koruze, krompirja, ajde, hmelja, vinske trte do raznih vrst sadnega drevja tujega izvora, da torej večina kmetijskih rastlin ni avtohtona, samonikla, in da so zato manj odporne, ker ne uspevajo v okolju, ki bi bilo primerno za njihov razvoj. Uvajanje kolobarjenja in drugih postopkov pa ne zadostuje, da bi vzpostavili biološko ravnotežje. Tu so se vremenske razmere, ki neodvisno od vprašanja optimalnega okolja za rast rastlin, lahko precej nihajo in s tem vplivajo na odpornost rastlin.

Niti ne gre v nadaljnjem zametavati dejstva, da je prišlo nekoč v šramba in s tem v želodce ljudi ogromno za človeško zdravje

Varstvo rastlin, naravno okolje in ljudsko zdravje

škodljivih plevelov, kar se danes skoraj ne dogaja več. Povrh gre omeniti tudi onečenje, do katerega je prihajalo nekoč v šrambah s strani skladiščnih škodljivcev. Onečedeno zrnje je nato šlo v mlin in z njim mnogo, večkrat tudi karcinogenih snovi. Tehnika skladiščenja se je danes tako izpopolnila, in prav po zaslugi varstva rastlin, da jemo danes sveže in neprimerno bolj zdrave pridelke kot nekoč. Ne drži torej, da so naši predniki uživali neoporečno zdravo hrano. To pa ne pomeni še, da ni treba biti zaskrbljeni nad uporabo strupenih pripravkov.

Pravilna uporaba pripravkov in poznavanje njihovih lastnosti

Vrsta raziskav je potrdila, da so ostanki strupenih snovi na rastlinah prisotni večkrat v nevarni koncentraciji. In to takrat, ko se pridelovalec ni držal navodil glede uporabe protizajedavskih pripravkov, ko praktično ni upošteval časa, ki mora preteči od zadnje uporabe sredstva do uživanja rastlinskih delov. Nekateri imajo grdo navado, da škropijo v preveliki koncentraciji oziroma navezujoč na prejšnje, prezgodaj obirajo rastline oziroma škropijo prepozno v napačni veri, da bodo na ta način zavarovali svoje pridelke. Tu bi bila na mestu nadzorna služba, ki mora kršilce navodil kaznovati, zlasti takrat, ko je možno okuženje ne samo rastlin in s tem ljudi, ampak podzemne vode, zraka itd. Boj gre torej malomarnosti. Temu pa lahko odpomožemo s strožjimi

merili pri izdajanju dovoljenj za uporabo protizajedavskih sredstev in z uvedbo dopolnilnih tečajev, to pomeni, dopolnilnega izobraževanja. In seveda z okrepitevijo strokovne službe tako v smislu nadzora kot v smislu strokovne pomoči pridelovalcem. V naših razmerah, ko je obvezno napraviti izpit in dobiti dovoljenje za uporabo protizajedavskih sredstev, bi kazalo uvesti temeljitejšje pripravne tečaje in izpite in pa dopolnilno izobraževanje. Predvsem bi kazalo posvetiti več pozornosti biologiji tal, kajti znano je, da biološko zdrava tla, taka torej, ki vsebujejo dovolj organskih snovi (ta vnašamo v zemljo s hlevskim gnojem, kompostom, z zelenim gnojenjem), ugodno vplivajo na razkroj protizajedavskih pripravkov.

Vr.

—o—

Jugoslavija na tržaškem velesejmu

Jugoslavija je tudi letos navzoča na tržaškem mednarodnem vzorčnem velesejmu, ki bo odprt še do nedelje. Tako Jugoslaviji kot Avstriji, ki se letos že šestindvajetih udeležujeta tržaške prireditve, sta posvečena dva uradna dneva.

V jugoslovanski razstavnici dvorani je prikazan izbor potrošniškega blaga. Poleg tega je Jugoslavija navzoča z zanimivimi vzorci polizdelkov in končno izdelkov na lesnem področju.

Na letošnjem velesejmu je 1.194 razstavljalcev, od teh 731 iz Italije in 463 iz tujine. Poleg Jugoslavije in Avstrije so uradno zastopane še Zvezna republika Nemčija, Poljska, Portugalska, Brazilija, Burundi, Ljudska republika Kongo, Gana, Somalija in U-

Skoraj narodno žalovanje v Italiji

Italijanska javnost bi morda rajši pristala na gospodarski bankrot ali na večno politično krizo kakor na to, da je italijanska nogometna reprezentanca izpadla že v prvem turnusu iz tekmovanja za svetovno nogometno prvenstvo. Mnogi, nešteti, so občutili to kot pravo narodno sremoto, ki jih bolj boli kakor velikanski primanjkljaj v trgovinski bilanci ali draginja kot posledica inflacije. Pozabljajo, da je nogomet samo šport, igra, in da mora to tudi ostati. Proiciranje športa na področje narodne časti in politike je ne le simplicizem, ampak tudi škodljivo za šport sam, ker spreminja njegovo naravo in napravlja iz igre nekaj čisto drugega, zoprnega in živčnega, kar vodi v histerijo in daje prostot pot kompleksom, namesto da bi šport človeka sproščal, zabaval in plemenil v duhu reka »Zdrav duh v zdravem telesu«.

Rivera, Riva, Mazzola in drugi so igrali, kakor so pač znali in mogli. Če ni šlo, je to dokaz, da so naleteli na boljše ali da so imeli smolo — žoga je okrogla in prav to je mikavno v nogometu. Ali pa tudi, da so bili preutrujeni od neskončno dolgega in naporenega, živce trgajočega državnega prvenstva ter od absurdne odgovornosti, katero jim nalaga italijansko javno mnenje pred vsakim takim prvenstvom, češ: zmaga ali sramota! Igravci bi se morali čutiti sproščeni, vedri, brez kompleksa in občutka, da bodo izpostavili sebe in vso svojo državo sramoti, če ne zmagajo ali če bodo izločeni.

Če je že treba komu naložiti krivdo in odgo-

vornost, jo je treba naložiti organizaciji italijanskega nogometa kot celoti, volstvom klubov, ki so izrodili nogomet v trgovino sužnjevmilijonarjev, ga oropali spontanosti in športnega duha, z reprezentanti pa ravnaajo kot z lutkami, dragocenimi, a krhkimi in nesvobodnimi. V italijanski nogomet, vsepovsod, na vseh ravneh, bi moral zapihati sveži veter, javnost pa bi se morala znebiti miselnosti, da je nogomet edini važen šport s sedenjem na stopniških nogometnih stadionov ali z gledanjem »partit« pred televizijskimi sprejemniki ter z izpolnjevanjem listov nogometne stave »totocalcio«. Šport je treba zaneesti v najširše ljudske plasti, predvsem med mladino, graditi telovadnice (ki jih je vse premalo), urejati igrišča, tekaške steze, bazene. Danes v Trstu npr. ni plavalne šole, da bi se vključil v kak plavalni športni klub, če ni začel kot otrok. Sprejemajo namreč same otroke

Seveda pa bi se dalo reči v tem pogledu še marsikaj. Kako naj potem taka država računata na zmage na svetovnih prvenstvih? Zato naj bi začela javnost s kritiko predvsem pri sami sebi, kajti odgovornost za take razmere je predvsem pri njej sami. Seveda pa to ne velja samo za italijansko javnost. Zdaj, ko je doživela Jugoslavija svoj prvi poraz na svetovnem prvenstvu (v sredo v Dusseldolfu Zahodna Nemčija - Jugoslavija 2:0), velja to prav tako tudi za jugoslovansko in slovensko javnost.

Ferdinand Mikac

MAC COYEVO PLEME

JACK LONDON

9

Zgrešil je Takaroo za trideset milj in vrglo ga je na Tikei in vse zaradi spreminjajočih se struj. Plujte zdaj proti vetru in boljše bi storili, če bi preokrenili ladjo za nekaj točk.»

»A za koliko me je ta struja že zanesla proč« je jezno vprašal kapitan. »Kako naj vem, za koliko je odgovoril Mac Coy.

Veter je spet zapihal in »Pyrenees« je s svojim kadečim in svetlikajočim se krovom v sivi svetlobi hitela naravnost v njegovi smeri. Potem je zaokrenila in z zaporednimi okreti spet sekala prepluto pot, iskaje otočja Acteon, ki ga straže v košarah niso mogle odkriti.

Kapitan Davenport je bil ves iz sebe. Njegov bes je zadobil obliko mračnega molka in ves popoldan je prebil s tem, da se je sprehajal po zadnjem krovu ali se sklanjal preko ladijske ograje. Ko se je znočilo, je, ne da bi se sploh posvetoval z Mac Coyem, spremenil smer in zaplul proti severozahodu. Kospod König, ki je naskrivaj opazoval morjevid in krmilo, in Mac Coy, ki je hodil odkrito in nedolžno gledat krmilo, sta doumela, da so zapluli proti otoku Hao. Opolnoči so plohe prenehale in pokazale so se zvezde. Kapitan Davenport se je razveselil, da bo sledil spet jasen dan.

»Zjutraj bom spet izmeril naš položaj,«

je rekel Mac Coyu, »čeprav mi je naša širina uganka. A uporabil bom Sumnerjevo metodo in spravil stvar v red. Poznate Sumnerjevo črto?«

Nastopil je res jasen dan, pasatnik je stalno pihal z vzhoda in »Pyrenees« je prav tako vztrajno hitela naprej s svojimi devetimi vozli na uro. Kapitan in prvi častnik sta vsak zase izračunala položaj s Sumnerjevo črto in prišla do istega rezultata, in opoldne sta se njuna računa spet strinjala ter potrdila tistega od zjutraj.

»Še štirindvajset ur, pa bomo tam,« je kapitan Davenport zagotovil Mac Coyu. »Naravnost čudež je, da krov še vzdrži. A ne more več dolgo trajati. Poglejte, kako se vsak dan bolj kači iz njega. In vendar je bil neprodoren krov in na novo zakatranjen v San Franciscu. Presenetilo me je, ko se je pokazal ogenj, in smo zaprli dohode pod krov. Poglejte tam!«

Obmolnil je in se z visečo čeljustjo od začudenja zazrl v vijugo dima, ki se je vrtinčila v zavetju srednjega jambora, dvajset čevljev visoko.

»Kako neki je prišla tako visoko,« je nevoljno vprašal.

Pod to krivuljo ni bilo dima. Dvignila se je bila s krova ob jamboru, ki jo je štital

pred vetrom, in bogve iz kake muhavosti zadobila obliko vijuge in postala vidna šele tam zgoraj. Oddaljila se je od jambora in za trenutek obvisela nad kapitanom kot grozeča pošast. Naslednji hip jo je veter odnesel proč in kapitanova čeljust se je vrnila na svoje mesto.

»Kot sem dejal, sem bil presenečen, ko smo zaprli dohode pod krov. Ta je bi neprodoren in vendar je uhajal dim kot iz košare. In od tistega hipa smo katranili in katranili. Tam doli mora biti strašen pritisk, da potiska ven toliko dima.«

Tisto popoldne se je nebo spet pooblačilo in vreme je postalo deževno. Veter se je preusmerjal sem in tja med jugovzhodom in severovzhodom in opolnoči je presenetila »Pyrenees« močna nevihta z jugozahoda, odkoder je veter pihal tudi še potem.

»Ne bomo prispeli do otoka Hao pred desetimi ali enajstimi,« se je pritožil kapitan Davenport ob sedmih zjutraj, ko je težka masa oblakov z vzhodne strani neba spet zakrila sonce, ki se je bilo za hip pokazalo. In naslednji hip je boleče vprašal: »In kaj počenjajo struje?«

Straže niso opazile kopnega in dan je minil v menjavanju deževnih zatišij in hudih neviht. Zvečer so se začeli valiti od zahoda veliki valovi. Barometer je padel na 29,50. Vetrta ni bilo, vendar so postajali grozeči valovi vse večji. Prav kmalu je začela »Pyrenees« blazno valjati po velikanskih valovih, ki so se valili v neskončni procesiji iz teme na zahodu.

(Dalje)

Pogovor s Sonjo Urbanc

(Nadaljevanje s 3. strani)

jejo in pišejo razne spise, o tem, kar vsakega najbolj zanima.

Vsako toliko časa (recimo, ko je predvolitveni boj) pridejo celo zastopniki vlade predavat in debatirati. Študenti jim stavijo vprašanja, če jim nekaj ni čisto jasno.

Je bilo v tvojem razredu ali na šoli še kaj drugih Slovencev?

Na moji šoli ni bilo drugih Slovencev. Hodila sem na državno šolo. Če bi hodila v privatno ali katoliško (»separate«) šolo, bi bilo več možnosti, da srečam nekaj Slovencev.

Kakšni problemi najbolj zanimajo kanadsko mladino v šolah?

Po mojem jih najbolj skrbi bodoča služba ter kaj bi študirali; tudi pri nas imamo brezposelnost.

Prideš v stik z drugo slovensko mladino v Kanadi. Imate kakšno društvo?

Še največkrat pridem v stik s slovensko mladino poleti ob nedeljah na slovenskem letovišču. Imamo tudi Marijino družbo v naši župniji in dva pevska zbora. Drugače obstaja tudi slovenski mladinski klub, ki se zanima za šport ali priredi kakšen zabavni večer.

Imaš rada kanadsko naravo? Kakšno je tamkajšnje podnebje? Mislimo namreč kraj, kjer živiš? Kako prenašate zimo?

V Torontu, kjer živim jaz, je povsod ravnina. Drugače pa imamo na vzhodu in zahodu gore ter mnogo manjših jezer in gozdov. Osebnost

nisem dosti potovala v Kanadi. Všeč mi je vendar to, da v mestih skušajo čim več dreves posaditi in parke ohraniti.

Zima je pri nas dolga — kurimo 5 do 6 mesecev. No, vendarle tudi pri nas ni bilo letos dosti snega; smučarji so bili razočarani. Spomladi se je vreme stalno spreminjalo. Bi skoraj mogla reči, da je jesen pri nas najlepša. Vreme je prijetno in drevesa imajo lepe barve.

Kakšne vzore ima kanadska mladina? Za kaj se navdušuje? Kaj misli o svetu in kako želi, da bi bil urejen? Se zanima za razmere po svetu?

Tudi pri nas protestirajo proti raznim dogodkom v svetu. Zadnje čase sem največ slišala o demonstracijah Izraelcev, ki živijo pri nas. Hočejo namreč, da kanadska vlada pripomore k temu, da bi sovjetska vlada dovolila odhod Izraelcev v njihovo domovino. Do neke mere so celo uspeli.

Dijaška gibanja so predvsem vidna na univerzi, za katera se pa vsi študenti ne zanimajo, ker vsi ne čutijo teh problemov.

Osebnost se še najbolj zanimam da ostane francoska provinca Quebec v dobrih stikih z ostalo Kanado.

Se ti zdi tukajšnja slovenska mladina, kolikor jo poznaš, zelo različna od one v Kanadi? In v čem je razlika med tukajšnjo mladino in med slovensko mladino v Kanadi?

Kolikor sem razumela, je tukajšnja slovenska mladina dosti bolj povezana.

Mi pa imamo zelo malo stikov med sabo; nimamo skupnega cilja. Malo se nas zanima za ohranitev slovenske besede.

Kako gledaš na starejšo slovensko generacijo v Kanadi?

Imam veliko spoštovanje do starejše generacije, ker so veliko »skoz dali«, in bom ostala vedno ponosna nanje, da so tako daleč prišli in toliko dosegli.

Ali bereš kakšne slovenske knjige in liste v Kanadi?

Oče bere veliko in dobiva dosti slovenskih časopisov. Jaz pa najdem malo časa in zato samo včasih prelistam bodisi kanadsko ali ameriško »Domovino« — predvsem pa »Mladiko« iz Trsta.

Bi hotela živeti v Evropi?

Kadar pridem sem na počitnice, se zelo dobro znajdem. Vendar je čisto druga stvar, če pomisliš, da se ne vrneš več.

Ali te ni strah potovati sama po svetu?

Sem že tolikokrat potovala, da sem navajena. Vendar niti ne utegnem misliti na nevarnost, ker vem, da me v Trstu ali Ljubljani čaka dobra, poznana družba.

Koliko imaš bratov in sester? In mislijo vsi tako kot ti?

Imam mlajšega brata Marcela, ki je tudi spoznal to družbo ter se vživel v Ukvah. Tudi obe mlajši sestri sta s starši obiskali Evropo.

Je življenje v Torontu lepo ali česa pogrešaš, zdaj ko poznaš Evropo?

Moram reči, da v Torontu pogrešam stalno družbo, katero sem tukaj spoznala. Glede narave mi manjka morje.

Kaj bi nam še rada povedala?

A would like to thank all those who made my stay here in Trst so pleasant and enjoyable.